

Innst. O. nr. 43

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 15 (2006-2007)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

Sammendrag

Ut fra erfaringer med den nye straffegjennomføringsloven, ser Justisdepartementet behov for å justere loven på enkelte punkter. Hovedtrekkene i loven ligger imidlertid fast.

Endringene gjelder innsattes adgang til å benytte elektronisk kommunikasjon, enkelte justeringer i reglene om overføring mellom gjennomføringsformer og plassering av innsatte, opplysningsplikt og innhenting av taushetsbelagte opplysninger, samt bruk av radiologisk undersøkelse for å fastslå om domfelte skjuler ikke lovlig foreskrevne kjemiske stoffer i kroppen. I kapittel 2 gjør departementet nærmere rede for bakgrunnen for lovforslagene.

2. VANDELSKRAV FOR PERSONER SOM UTFØRER ARBEID I KRIMINALOMSORGEN UTEN Å VÆRE TILSATT DER

Sammendrag

Straffegjennomføringsloven bestemmer at det ikke må være noe å utsette på vandelen til "tilsatte" i kriminalomsorgen. Mange personer med ulik utdanning og bakgrunn utfører imidlertid arbeid i kriminalomsorgen uten å være tilsatt der som for eksempel prester, helsepersonell, lærere og selvstendige opp-

dragsmottakere. Formålet med vandelskravet er særlig å sikre at den som tilsettes i kriminalomsorgen, har den nødvendige aktelse og tillit både utad og i forhold til innsatte og klienter. Vandelskravet skal imidlertid også ivareta hensynet til virksomhetens sikkerhet.

Spørsmålet som ble reist i høringsutkastet var om vandelskravet i straffegjennomføringsloven burde utvides slik at det også omfatter personer som utfører arbeid i kriminalomsorgen uten å ha et tilsettingsforhold der.

Departementet foreslår også etter høringsrunden å endre bestemmelsen slik at vandelskravet også omfatter personer som utfører arbeid i kriminalomsorgen som ledd i forvaltningssamarbeidet. Etter forslaget kan det også være aktuelt å kontrollere vandelen til andre som utfører arbeid i kriminalomsorgen uten å ha et tilsettingsforhold i virksomheten.

Etter departementets syn står personer som er tilsatt i andre offentlige etater, men utfører arbeid i kriminalomsorgen som ledd i forvaltningssamarbeidet, i en særstilling. Tidligere var helsepersonell, lærere og prester tilsatt i fengselsvesenet, og vandelskravet gjaldt således fullt ut for disse på samme måte som øvrige tilsatte i fengselsvesenet. Tjenestene ble senere omorganisert, men det var ikke meningen å endre rettstilstanden med hensyn til krav til vandel. Personer som er knyttet til forvaltningssamarbeidet, har normalt stor bevegelsesfrihet på arbeidsstedet ved at de disponerer nøkler til rom og dører som skiller avdelinger og er dessuten i direkte kontakt med innsatte uten spesiell kontroll eller tilsyn. I de større fengslene vil ofte disse tjenestene utgjøre fulltidsstilling.

Kriminalomsorgen mottar også tjenester fra andre enn de som er tilsatt i virksomheten eller er en del av forvaltningssamarbeidet. Tjenestene kan være knyttet til kriminalomsorgens oppgaver og omfatter blant annet frivillige organisasjoner. Andre tjenester

kan være knyttet til institusjonens drift slik som bygnings- eller ombyggningsarbeid, vedlikeholdsarbeid, renholdsarbeid, installering av sikkerhetssystemer med videre. Etter departementets syn vil det ikke være naturlig at vandelskravet formes som en skalregel for denne gruppen, men foreslår at arbeidsgiver kan kreve fremlagt politiattest etter en skjønnsmessig vurdering. Når arbeidsgiver skal ta standpunkt til om vedkommende skal undergis vandelskontroll, tar den hensyn til blant annet vedkommendes tilknytning til kriminalomsorgen, hvilke oppgaver som utføres av vedkommende og omfanget av disse, og dessuten hvem vedkommende har kontakt med ved utføringen av oppgavene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, viser til at straffegjennomføringsloven § 8 stiller krav om at det ikke må være noe å utsette på vandelen til tilsatte i kriminalomsorgen. Komiteen har merket seg at departementet foreslår å endre bestemmelsen slik at vandelskravet også omfatter personer som utfører arbeid i kriminalomsorgen som ledd i forvaltningssamarbeidet. Etter forslaget kan det også være aktuelt å kontrollere vandelen til andre som utfører arbeid i kriminalomsorgen uten å ha et tilsetningsforhold i virksomheten. Komiteen er opptatt av at kriminalomsorgen skal kunne samarbeide mest mulig effektivt med andre etater for å kunne lage en helhetlig oppfølging av hver enkelt straffedømt under soningen, og at det derfor kan være hensiktsmessig å kunne stille krav til vandel for personer som utfører arbeid i kriminalomsorgen. Komiteen slutter seg til det fremlagte lovforslaget.

Komiteen vil påpeke at det at det ikke er noe å utsette på vandelen, ikke er identisk med krav om plettfri vandel. Komiteen mener at også tidligere straffedømte kan være egnet til å utføre arbeid innen kriminalomsorgen, og disse kan også i en del tilfeller, gjennom sine erfaringer, tilføre kriminalomsorgen en innsikt som kan være verdifull som ledd i rehabiliteringen av den straffedømte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, vil vektlegge at bruken av vandelsattest blant annet skal bidra til å sikre at ansatte innen

kriminalomsorgen ikke misbruker sin stilling til å bistå innsatte med kriminelle handlinger, men heller ikke til å diskvalifisere tidligere straffedømte fra å kunne arbeide også innenfor dette fagfeltet. Flertallet vil understreke at en tidligere straffedom skal være ett av momentene i en helhetsvurdering, uavhengig av om vedkommende skal tilsettes fast eller midlertidig eller har en annen tilknytning til kriminalomsorgen.

Flertallet vil også understreke at det ved vurderingen av den enkeltes vandel vil være behov for å differensiere vandelskravene utfra hvor tett den ansatte arbeider opp mot den innsatte, og at en tettere kontakt med den innsatte kan gi et strengere krav til tidligere vandel enn der arbeidet har perifer tilknytning til den straffedømte.

Komiteen merker seg at en vesentlig grunn til lovendringsforslaget knyttet til vandelskrav er betinget av at tidligere ansatte nå kan ha annen arbeidsgiver enn kriminalomsorgen (eksempelvis ansatte lærere, helsepersonell og prester), på tross av at den praktiske kontakten med kriminalomsorgen kan være den samme for den enkelte ansatte. Komiteen deler departementets syn om at dette ikke kan påvirke kravene til vandel, og at disse kravene i stedet må relateres til den faktiske kontakten den ansatte har med kriminalomsorgen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, er tilfreds med at proposisjonen ivaretar de perspektivene som her er anført, slik at vandelskravet differensieres i tråd med det anførte. Det differensierte vandelskravet bidrar dermed etter flertallets syn både til å ivareta kriminalomsorgens behov for å beskytte seg mot at ansatte bistår den innsatte med nye kriminelle handlinger, men også til at ansatte ikke uten videre skal diskvalifiseres fra arbeid innen kriminalomsorgen selv om det finnes pletter på rullebladet.

Komiteen mener at den foreslåtte endringen i § 8 første ledd bør endres noe slik at ordlyden blir bedre. Det foreslås derfor at preposisjonen "i" byttes ut med preposisjonen "for". I brev fra statsråden datert 24. januar 2007 til justiskomiteen sier han at en slik endring vil

"antagelig språklig sett få bedre frem at bestemmelsen omfatter alle de som bistår, er engasjert av eller utfører tjenester for kriminalomsorgen på den ene eller andre måten, og ikke bare de som er tilsatt der."

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"§ 8 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Uttømmende politiattest kan også kreves fremlagt for andre som utfører arbeid for kriminalomsorgen."

3. VARSEL TIL FORNÆRMEDE ELLER DENNES ETTERLATTE OM FORHOLD KNYTTET TIL STRAFFEGJENNOMFØRINGEN

Sammendrag

Stortinget innførte ved vedtakelsen av straffegjennomføringsloven en plikt for kriminalomsorgen til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte om tidspunktet for permisjoner, avbrudd i straffegjennomføringen og løslatelse fra fengselsstraff. Varsel skal bare gis dersom det er av betydning for fornærmede eller dennes etterlatte å få slik informasjon. Erfaringer med ordningen har vist at det er behov for å utvide varslingsplikten og utvikle nærmere rutiner for hvordan varslingen skal gjennomføres.

Departementet foreslår å utvide varslingsplikten slik at den også gjelder ved gjennomføring av straff utenfor fengsel, ved frigang, når domfelte unndrar seg gjennomføringen av fengselsstraff, forvaring eller strafferettslige særreaksjoner og ved prøveløslatelse fra forvaring eller strafferettslige særreaksjoner. I tillegg foreslår departementet å utvide varslingsplikten ved permisjoner og straffavbrudd til å omfatte vilkår etter straffegjennomføringsloven, hvis disse direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte. Ved løslatelse fra fengselsstraff foreslår departementet at fornærmede eller dennes etterlatte varsles om løslatelsesvilkår som direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte. Kriminalomsorgen får etter forslaget også plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte dersom den løslatte endrer bosted i løpet av prøvetiden. Som en konsekvens av forslagene om varslingsregler, foreslår departementet å endre reglene om taushetsplikt i straffegjennomføringsloven.

Etter departementets oppfatning er forslagene et resultat av en avveining mellom fornærmedes og domfeltes interesser. Departementet har lagt vekt på at det ikke skal innføres varslingsregler som er mer inngripende overfor domfelte enn det som er strengt nødvendig for i rimelig grad å ivareta interessene til fornærmede og dennes etterlatte.

Departementet mener at det også bør være plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte når domfelte gjennomfører straff utenfor fengsel etter straffegjennomføringsloven. Også i disse tilfellene kan fornærmede eller dennes etterlatte risikere å treffe på domfelte. Det er i denne sammenheng ikke noen prinsipiell forskjell på permisjon, avbrudd, løslatelse og frigang på den ene siden og straffegjennomføring utenfor fengsel på den andre. Dersom det er av betyd-

ning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for gjennomføring av straff utenfor fengsel, foreslår departementet at kriminalomsorgen skal varsle fornærmede eller etterlatte på forhånd.

Fornærmede eller dennes etterlatte kan også ha behov for varsel om innsatte som unndrar seg gjennomføringen av fengselsstraff, forvaring eller strafferettslige særreaksjoner. Departementet foreslår en regel om dette i straffegjennomføringsloven § 40 nytt siste ledd.

Ved gjennomføring av straff utenfor fengsel foreslår departementet at varselet både omfatter tidspunktet for gjennomføring av straffen og vilkår, dersom vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

Etter departementets mening bør varslingsplikten utvides ytterligere slik at kriminalomsorgen også får plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte, dersom løslatte endrer bosted i løpet av prøvetiden. Det er ikke uvanlig at domfelte endrer bosted etter løslatelsen. Behov for varsel om bostedsendring kan i mange tilfeller være like stort som varsel om selve løslatelsen. Bestemmelsen er særlig praktisk der det er unnlatt å gi varsel fordi domfelte ble løslatt til en adresse på en annen kant av landet enn der fornærmede eller dennes etterlatte bor.

Ved en forglemmelse inneholdt høringsutkastet ikke noe forslag om hjemmel for å varsle fornærmede eller dennes etterlatte når en domfelt prøveløslates fra forvaring eller en strafferettslig særreaksjon. Etter departementets syn vil en varslingsplikt i disse tilfellene ikke være mindre enn ved prøveløslatelse fra ordinær fengselsstraff. Departementet foreslår at varslingsregelen tas inn som et nytt siste punktum i straffegjennomføringsloven § 42 syvende ledd.

Også ved prøveløslatelse fra forvaring eller en strafferettslig særreaksjon bør det gis varsel om fastsatte vilkår som direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte. Departementet foreslår at varslingsregelen tas inn i straffeloven § 39 g nytt femte ledd.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at bestemmelsene i dagens straffegjennomføringslov innebærer at kriminalomsorgen skal varsle fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte på forhånd om tidspunktet for permisjoner, avbrudd i straffegjennomføringen og prøveløslatelse fra fengselsstraff. Komiteen ser at departementet foreslår å utvide denne varslingsplikten slik at den også gjelder ved gjennomføring av straff utenfor fengsel (§ 16), ved frigang (§ 20), når domfelte unndrar seg gjennomføringen av fengselsstraff, forvaring eller strafferettslige særreaksjoner (§ 40) og ved prøveløslatelse fra forvaring eller strafferetts-

lige særreaksjoner (§ 42, jf. straffeloven § 39 g). I tillegg foreslår departementet å utvide varslingsplikten ved permisjoner og straffavbrudd til å omfatte vilkår etter § 36 annet ledd bokstav f) og g), hvis disse direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte (§ 36). Ved løslatelse fra fengselsstraff foreslår departementet at fornærmede eller dennes etterlatte varsles om løslatelsesvilkår som direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte (§ 42). Kriminalomsorgen får etter forslaget også plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte dersom den løslatte endrer bosted i løpet av prøvetiden (§ 42). Som en konsekvens av forslagene om varsling, foreslår departementet å endre reglene om taushetsplikt i straffegjennomføringsloven § 7 bokstav i). Komiteen viser til viktigheten av også å ivareta hensyn til fornærmede i straffesaker og støtter det framlagte forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO) i sin høringsuttalelse til det opprinnelige lovutkastet blant annet pekte på at voldsofres opplevelser, reaksjoner og måter å bearbeide krenkelser og overgrep på, er høyst forskjellige. Som en konsekvens av dette kan varsling i noen tilfeller oppleves som viktig og riktig for den fornærmede, mens det i andre tilfeller kan gjøre vondt verre.

Flertallet deler dette synet, og er glad for at departementet i proposisjonen understreker at vilkåret for varsling er at det skal være "av betydning" for fornærmede eller dennes etterlatte å bli varslet. Flertallet vil påpeke at det i proposisjonen er understreket at det er viktig å vurdere nøye om det er av betydning for fornærmede eller dennes etterlatte å få varsel om frigang, prøveløslatelse mv., noe som medfører at det skal være en terskel for varsling som krever at nevnte inngangskriterier er oppfylt.

Flertallet oppfatter at det i begrepet "av betydning" menes at den som varsles har vært så direkte influert av den domfeltes handlinger, at et uforberedt møte med den domfelte må anses som en urimelig belastning man bør gis muligheter for å forberede seg på eller unngå.

Flertallet vil også påpeke at den eller de som omfattes av varslingsplikten, men som ikke ønsker å varsles, skal ha rett til å reservere seg, i tråd med FOs anmerkninger om at varsling for noen i seg selv vil kunne oppleves som belastende. Flertallet forutsetter at det i forbindelse med varsling tilrettelegges for at reservasjonsretten reelt sett kan ivaretas for den fornærmede eller etterlatte før varsling finner sted.

Flertallet registrerer Datatilsynets anmerkninger om at varslingsplikten står i motstrid til taus-

hetsplikten, og at varsling dermed må være underlagt klare premisser for samtidig å ivareta den domfeltes personvern. Flertallet vil påpeke at det i proposisjonen er understreket at varsling innebærer kunngjøring om frigang, men ikke informasjon med relasjon til domfeltes straffegjennomføring. Flertallet mener at dette er en viktig presisering som i vesentlig grad bidrar til å ivareta personvernet til den domfelte, med unntak for selve opplysningen om tidsrommet for frigang.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil også understreke at bestemmelsen som gjelder varsel til fornærmede dersom den straffedømte endrer bosted i løpet av prøvetiden, primært er ment brukt i de tilfellene der den fornærmede ikke tidligere har blitt varslet. Bestemmelsen skal ikke brukes til at den fornærmede til enhver tid skal være oppdatert på den straffedømtes bosted.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av gode varslingsrutiner, slik at de som har vært offer og pårørende for en kriminell handling føler at de blir ivaretatt på en forsvarlig måte, dersom den dømtes straffegjennomføring endres. Det samme gjelder ved frigang og fremstillinger. Terskelen for å informere ofrene skal være lav slik at disse i størst mulig grad skal kunne unngå å møte en gjerningsmann ved en tilfeldighet.

Disse medlemmer vil dog understreke at slik informasjon bare bør gis dersom ofrene og pårørende faktisk ønsker dette. I motsatt fall kan et slikt varsel virke mot sin hensikt og føre til mer utrygghet og dårligere livskvalitet. I den grad det må utøves et skjønn i slike saker skal skjønnet komme i ofrenes og de pårørendes favør.

Disse medlemmer vil også ta opp et annet forhold som kan være av betydning for ofre for kriminalitet. Det gjelder ofrene og deres pårørendes adgang til å påklage en permisjon eller frigang. I dag har man en informasjonsplikt men ingen klageplikt. Dette er, etter disse medlemmers syn, ikke fullgodt når det gjelder å balansere rettferdighetsfølelsen mellom ofre og gjerningspersoner.

Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen vurdere å innføre en ordning hvor man gir ofre eller deres pårørende adgang til å påklage permisjoner og annen type frigang fra soningsinstitusjon. Disse medlemmer ser for seg at dette vil være spesielt viktig i saker hvor barn har vært ofre og saker hvor noen er dømt for grov kvinnevold. I slike tilfeller antar disse medlemmer at en slik klageadgang vil være med på å sikre at disse menneskene føler at

samfunnet tar deres situasjon mer på alvor enn hva tilfellet er i dag.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at det må vurderes hvorvidt fornærmede skal ha en uttalerett i forbindelse med vurderingen av permisjon eller frigang. Disse medlemmer imøteser at Regjeringen vurderer dette i forbindelse med den varslede oppfølging av NOU 2006:10 om fornærmede i straffeprosessen - nytt perspektiv og nye rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser videre til at hensynet til fornærmede også taler for at fornærmede blir varslet ved permisjoner mv. for dem som etter strafferetten er dømt til særreaksjonen tvungen psykisk behandling. Disse medlemmer viser til at enkelte av disse har begått tildels svært alvorlige handlinger som vold og drap. Det vil derfor være et tilsvarende behov for fornærmede å bli varslet i slike saker.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Høyre følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om fornærmede bør gis en uttalerett i forbindelse med permisjoner eller frigang."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremlegge lovforslag som sikrer at fornærmede også varsles ved permisjoner, frigang og utskrivelse av dem som etter straffettslige regler er dømt til overføring til tvungen psykisk behandling."

4. INNSATTES ADGANG TIL Å BENYTTE ELEKTRONISK KOMMUNIKASJON

Sammendrag

Hovedregelen i straffegjennomføringsloven går ut på at innsatte skal ha adgang til å sende og motta postsendinger. Kriminalomsorgen skal kontrollere postsendinger til og fra innsatte i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå før den utleveres eller sendes. Kontroll skal også gjennomføres i fengsler med høyt sikkerhetsnivå, men her kan kriminalomsorgen unnlate kontroll dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler mot det. I fengsler med lavere sikkerhetsnivå og i overgangsfengsler skal kontroll bare skje når det fremstår som nødvendig av sikkerhetsmessige grunner.

Bestemmelsene om å sende og motta postsendinger gjelder tilsvarende for elektronisk kommunikasjon med tekst, lyd og bilde. Kommunikasjon ved bruk av tekstmeldinger, e-post mv. kan derfor kontrolleres. Den innsatte har altså etter loven, slik den lyder i dag, en rett til å benytte elektronisk kommunikasjon, noe som medfører at anstaltene må kontrollere kommunikasjonen etter reglene i annet ledd. Slik kontroll kan rent faktisk være vanskelig å gjennomføre og er under enhver omstendighet meget ressurskrevende.

Etter departementets mening må innsatte akseptere at adgangen til å bruke elektronisk kommunikasjon blir beskåret som en konsekvens av frihetsberøvelsen. Hensynet til sikkerhet og forsvarlig bruk av ressurser taler for å begrense dagens ordning hvor innsatte har en ubetinget rett til elektronisk kommunikasjon.

Ressurshensyn taler også mot en ubetinget rett til elektronisk kommunikasjon. Det er nokså åpenbart at det vil gå med store ressurser til å kontrollere e-post som innsatte sender og mottar. Denne kontrollen kommer i tillegg til kontroll av ordinær post og telefaks, og blir særlig ressurskrevende når vedlegg og linker må kontrolleres.

Departementet har ikke noe ønske om å avskjære de innsattes tilgang til elektronisk kommunikasjon i større grad enn nødvendig, og anser at kriminalomsorgen kan tillate slik kommunikasjon når det etter en konkret vurdering anses sikkerhetsmessig forsvarlig og ressursmessig overkommelig.

Departementet mener at både hensynet til sikkerhet og forsvarlig ressursforvaltning best kan ivaretas ved at kriminalomsorgen etter nærmere bestemmelser kan gi innsatte tillatelse til elektronisk kommunikasjon med tekst, lyd og bilde, dersom sikkerhetsmessige grunner eller hensynet til en forsvarlig ressursforvaltning ikke taler mot det.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at straffegjennomføringsloven § 30 siste ledd gir innsatte rett til å benytte elektronisk kommunikasjon med tekst, lyd og bilde i samme utstrekning som de har rett til å sende og motta postsendinger. Kontroll- og ressurshensyn taler mot at den elektroniske kommunikasjonen er utformet som en rettighet, og departementet foreslår en innstramning på dette punktet. Komiteen støtter departementets forslag. Komiteen vil samtidig understreke viktigheten av at innsatte kan ha kontakt med sin familie og sosiale nettverk også under straffegjennomføringen for å legge til rette for en kriminalitetsfri tilværelse etter endt soning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk

Venstreparti, ser at det kan medføre betydelige praktiske og ressursmessige problemer å skulle kontrollere den enkelte innsattes bruk av elektroniske hjelpemidler, som e-post, Internett og mobiltelefon, og at bruken i seg selv kan tilrettelegge for nye kriminelle handlinger gjennom elektronisk kontakt med andre innsatte eller personer ute i det åpne samfunnet. Flertallet deler derfor departementets syn på at den innsatte ikke kan gis fri tilgang til bruk av elektroniske hjelpemidler.

Samtidig mener flertallet at mange innsatte vil ha nytte av tilgang til elektroniske hjelpemidler både for å vedlikeholde kontakten med familie og sosialt nettverk som ledd i tilbakeføringen til samfunnet, og som ledd i å kunne møte livet etter soningen med et mål om å kunne forsørge seg selv og sin familie uten tilbakefall etter endt soning.

Selv om tilgang til elektroniske hjelpemidler i henhold til straffegjennomføringsloven § 30 ikke lenger skal anses som en generell rett, vil flertallet understreke at den enkelte innsatte skal gis mulighet for en reell, individuell vurdering med hensyn på hvorvidt, i hvilket omfang, og på hvilke vilkår, det gis mulighet for bruk av elektroniske hjelpemidler, og der faren for at den innsatte ved hjelp av disse hjelpemidlene begår nye kriminelle handlinger må stå sentralt i vurderingen.

Der det vurderes at faren for dette er liten, må det etter flertallets syn legges vekt på at bruken av elektroniske virkemidler kan bidra til å gi rehabiliteringen av den innsatte et verdifullt innhold, både når det gjelder opprettelse av kontakt med familien og sosialt nettverk, når det gjelder generell informasjonstilgang om samfunnsutviklingen, og i rent utdanningsøyemed.

Med de forbeholdene som er tatt med hensyn til faren for tilretteleggelse for ny kriminalitet ved bruk av elektronisk kommunikasjon, mener flertallet at det innen kriminalomsorgen skal tilrettelegges ressursmessig også for bruk av elektroniske hjelpemidler som ledd i selve rehabiliteringsprosessen, slik at den innsatte etter endt soning er kjent med bruken av slike hjelpemidler, og kan nyttiggjøre seg disse på linje med den øvrige befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil påpeke at nødvendig kontroll er viktigere enn de innsattes behov for tilgang til fri elektronisk kommunikasjon utenfor soningsinstitusjonene.

Disse medlemmer ber departementet vurdere å følge opp innspillet fra Ullersmo fengsel om å totalforby elektronisk kommunikasjon, dersom det skulle bli behov for et slikt tiltak. Det forutsettes også at det stilles nødvendige ressurser til rådighet, slik at de ansatte kan gjennomføre de kontroller de finner

nødvendig. I motsatt fall vil innsatte kunne komme til å ha kontakt med omverdenen på en måte som kan føre til negative hendelser i ettertid.

Disse medlemmer ber også departementet om snarest å få til en avklaring med Samferdselsdepartementet for å hindre at innsatte ulovlig kommuniserer med personer utenfor murene ved bruk av mobiltelefon.

Komiteen ønsker å peke på sikkerheten knyttet til advokaters møte med sine klienter i fengsel. Komiteen mener det bør vurderes å innføre tilsvarende sikkerhetstiltak som finnes i Sverige og Danmark for advokater som besøker sine klienter i fengsel, og ber derfor Regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en vurdering av dette.

5. OVERFØRING MELLOM GJENNOMFØRINGSFORMER

Sammendrag

Personer som er dømt til forvaring eller en strafferettslig reaksjon, skal som utgangspunkt gjennomføre straffen i avdeling tilrettelagt for dette etter straffegjennomføringsloven. Loven og forvaringsforskriften åpner imidlertid for at særreaksjonsdømte også kan gjennomføre reaksjonen i annet fengsel.

Forvaringsforskriften regulerer tvungen overføring fra særlig tilrettelagt avdeling til annet fengsel eller avdeling. Straffegjennomføringsloven regulerer uttømmende de tilfellene hvor domfelte i strid med sitt eget ønske, kan overføres fra et fengsel til et annet. En tvungen tilbakeføring fra ordinært fengsel til avdeling tilrettelagt for innsatte med særlige behov, kan i dag bare gjennomføres dersom særskilte vilkår er oppfylt.

Innsatte som gjennomfører straff i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå, kan overføres til annet fengsel for å forebygge brudd på ro, orden og sikkerhet i avdelingen. For forvarings- eller særreaksjonsdømte, er det etter departementets oppfatning behov for en tilsvarende generell hjemmel for å kunne overføre domfelte fra ordinært fengsel til avdeling tilrettelagt for innsatte med særlige behov. Det tidsubstemte i forvaringsstraffen og de domfeltes særlige behov for faglig oppfølging for å kunne kvalifisere seg til løslatelse, tilsier at disse fortrinnsvis bør oppholde seg i avdeling som er spesielt tilrettelagt for dem. Dette hensynet gjør seg særlig sterkt gjeldende for domfelte som er overført fra tvungent psykisk helsevern og som etter eget samtykke er plassert i annet fengsel. Det har imidlertid vist seg at forvarings- eller særreaksjonsdømte i noen tilfeller ikke ønsker å bli overført til særskilt avdeling til tross for at de der vil få bedre oppfølging.

Departementet foreslår på denne bakgrunn et nytt fjerde ledd i straffegjennomføringsloven § 14 i tråd med forslaget i høringsutkastet, og med vilkår om at overføringen må være nødvendig for å forebygge brudd på ro, orden og sikkerhet eller for å ivareta domfeltes særlige behov.

Videre regulerer straffegjennomføringsloven overføring av varetektsinnsatte mellom ulike fengsler. Hensynet til etterforskningen eller siktedes forsvaret må ikke tale imot overføring.

Etter departementets mening er det behov for lovhjemmel som gir kriminalomsorgen adgang til å overføre doms- og varetektsinnsatte til annet fengsel eller politiarrest i forbindelse med rettssak og adgang til i særlige unntakstilfeller til å overføre varetektsinnsatte til annet fengsel når det anses påkrevd av etterforskningmessige hensyn. Etter lovforslaget kan slik overføring bare skje i særlige unntakstilfeller og oppholdet i politiarresten skal være så kort som mulig. Straffegjennomføringsforskriften gir nærmere bestemmelser om skjønnsutøvelsen for å overføre varetektsinnsatte fra fengsel til politiarrest. Etter departementets syn er det naturlig at forskriftsbestemmelsen får tilsvarende anvendelse for domsinnsatte.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at det i dag er slik at personer som er dømt til forvaring eller en strafferettslig særreaksjon etter straffegjennomføringsloven § 11 tredje ledd, gjennomfører straffen i fengselsavdeling som er tilrettelagt for dette etter § 10 annet ledd. Det er imidlertid også adgang til å gjennomføre reaksjonen i annet fengsel. For å kunne overføre forvarings- eller særreaksjonsdømte fra fengsel til særlig tilrettelagt avdeling uten domfeltes samtykke, er kriminalomsorgen i dag avhengig av at vilkårene for overføring i § 14 er oppfylt. Departementet foreslår å endre denne bestemmelsen slik at kriminalomsorgen kan overføre forvarings- eller særreaksjonsdømte selv om vilkårene etter § 14 første ledd bokstav a)–e) ikke er oppfylt, når det er nødvendig av hensyn til ro, orden og sikkerhet eller for å ivareta domfeltes særlige behov. Komiteen ser dette som en viktig forutsetning for å kunne utnytte kriminalomsorgens samlede kapasitet og kompetanse knyttet til å ivareta et best mulig tilpasset soningstilbud for den enkelte domfelte, og støtter det fremlagte forslaget.

Komiteen viser til at departementet videre ønsker å endre straffegjennomføringsloven § 14, jf. § 47, slik at kriminalomsorgen får adgang til å overføre doms- og varetektsinnsatte midlertidig til annet fengsel i forbindelse med rettssak. I særlige unntakstilfeller kan kriminalomsorgen i slike tilfeller også overføre doms- og varetektsinnsatte til politiarrest. Departementet understreker at oppholdet i politiar-

resten skal være så kort som mulig. Departementet foreslår videre at også hensynet til etterforskningen kan begrunne overføring av varetektsinnsatte til annet fengsel.

Komiteen har merket seg at det knyttet til gjennomføring av store straffesaker kan være behov for en større mulighet til å flytte doms- og varetektsinnsatte i forbindelse med rettssak. Komiteen vil vise til at hensynet til etterforskningen, eller fengselsfaglige og praktiske hensyn taler for en slik endring. Komiteen vil samtidig understreke høringsuttalelsene fra blant annet Advokatforeningen om at "... overføring til politiarrest bør på denne bakgrunn bare aksepteres helt unntaksvis og for et kort tidsrom." Komiteen er positiv til at departementet i lovforslaget følger opp dette, og komiteen støtter det fremlagte forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at Advokatforeningen begrunner dette med at:

"Mulighetene for søvn, oppladning og konsentrasjon er helt andre i politiarresten enn i fengselet. Dette innebærer at mulighetene for både å forklare seg og følge med under rettsforhandlingene reduseres, ofte betraktelig."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker å peke på et punkt som ikke er direkte berørt i proposisjonen, men som likevel er svært viktig. Det gjelder bruk og finansieringen av tilbudet for personer som skal sone etter § 12 i straffegjennomføringsloven i institusjon og hvor tilbudet finansieres gjennom helseregionene.

Disse medlemmer er bekymret for at denne ordningen gjør at slike tilbud ikke kan benyttes fullt ut på grunn av ulik finansiering. I Regjeringens handlingsplan "Rask reaksjon - tiltak mot soningskø og for bedre innhold i soningen" initierer Regjeringen et behov for 63 nye § 12-plasser. Dette er positivt, men dagens finansiering gjør dette vanskelig.

Disse medlemmer vil be Regjeringen vurdere å innføre en prøveordning for et begrenset område hvor finansiering for § 12-soning skjer gjennom Justisdepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Regjeringen i inneværende stortingsperiode vil legge fram en stortingsmelding om kriminalomsorgen. Flertallet mener at problemstillingen som reises av mindretallet naturlig hører hjemme i meldingen, og behandles der.

6. OFFENTLIGE ETATERS PLIKT TIL Å GI KRIMINALOMSORGEN OPPLYSNINGER UTEN HINDER AV TAUSHETSPLIKTEN

Sammendrag

Straffegjennomføringsloven har i dag ingen regler som pålegger andre offentlige etater rett eller plikt til å gi kriminalomsorgen opplysninger uten hinder av taushetsplikten. På dette området er det forvaltningslovens regler og regler i annen lov om rett eller plikt til å gi opplysninger som gjelder.

Kriminalomsorgen har til tider behov for taushetsbelagte opplysninger om innsatte fra andre offentlige etater for å kunne utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Hensynet til personvernet må her veies opp mot de hensynene som taler for å gi slike opplysninger.

I høringsutkastet foreslår departementet en tilføyelse i straffegjennomføringsloven som skal gi kriminalomsorgen hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger, dersom dette er nødvendig for at kriminalomsorgen skal utføre sine gjøremål etter straffegjennomføringsloven. Enkelte høringsinstanser støtter forslaget i høringsutkastet, men en overvekt av høringsinstansene går imidlertid mot.

Departementet er enig i at høringsforslaget har fått en alt for vid formulering slik hovedvekten av høringsinstansene gir uttrykk for.

Personopplysningsloven § 20 annet ledd bokstav a gir adgang til å fastsette unntak fra reglene om at den registrerte skal varsles når personopplysninger formidles. Den registrerte har ikke krav på varsel dersom innsamlingen eller formidlingen av opplysninger er uttrykkelig fastsatt i lov.

Det er viktig at lovteksten så presist som mulig angir hvilke opplysninger kriminalomsorgen har rett til å få uten hinder av taushetsplikten. Det må også presist angis hvem disse opplysningene kan kreves fra. Departementet har laget et nytt forslag hvor disse hensynene er søkt ivaretatt.

Bestemmelsen gir blant annet kriminalomsorgen rett til å innhente opplysninger om innsattes barne- og familieforhold som er nødvendig for å ivareta hensynet til barnet og den øvrige familien. Dette innebærer imidlertid ikke at kriminalomsorgen kan be om enhver opplysning tilsatte i barnevernet, sosialtjenesten og helsepersonell i helsetjenesten besitter om innsattes barne- og familieforhold. Både tilsatte i barnevernet, sosialtjenesten og helsepersonell i helsetjenesten har ansvar for å unngå at taushetsbelagte opplysninger blir videreformidlet i større omfang enn nødvendig. Kriminalomsorgen må således så langt som mulig konkretisere hva slags opplysninger som ønskes. Og når det gjelder opplysninger fra barnevernet, er det barnevernet som ut i fra en barnefaglig

vurdering avgjør hvilke konkrete opplysninger som skal overleveres til kriminalomsorgen.

Det følger av bestemmelsen at det først skal søkes å oppnå medvirkning eller samtykke fra den opplysningene direkte gjelder. Når det gjelder opplysninger om innsattes barne- og familieforhold kan dette imidlertid være taushetsbelagte opplysninger ikke bare om den innsatte, men også taushetsbelagte opplysninger om den innsattes barn, ektefelle mv. I tilfeller der det er aktuelt å videreformidle opplysninger om den innsattes barn, ektefelle mv. er det den som besitter disse opplysningene i barnevernet, sosialtjenesten eller helsetjenesten som så langt som mulig må søke å oppnå samtykke fra dem opplysningene direkte gjelder.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at kriminalomsorgen som ledd i straffegjennomføringen kan ha behov for taushetsbelagte opplysninger om domfelte fra andre offentlige etater. Departementet foreslår en ny § 7a i straffegjennomføringsloven hvor utgangspunktet i første ledd er å oppnå medvirkning eller samtykke fra den opplysningen direkte gjelder. Dersom slikt samtykke ikke gis, fastsetter annet ledd en passiv opplysningsplikt, det vil si den regulerer kriminalomsorgens rett til å innhente opplysninger. Det fremgår av tredje ledd at opplysningene skal gis uten ugrunnet opphold. Regiondirektøren avgjør hvem som har myndighet til å innhente og motta opplysninger som er nevnt ovenfor.

Komiteen har merket seg at høringsinstansene har hatt ulike syn knyttet til forslaget da det ble sendt på høring. Komiteen har også merket seg at de ansattes organisasjoner støtter forslaget og viser til at forslaget vil dekke viktige behov for kriminalomsorgen. Samtidig har flere av høringsinstansene pekt på at utformingen av § 7 er for vid.

Komiteen er enig med departementet i at det er viktig at lovteksten så presist som mulig angir hvilke opplysninger kriminalomsorgen har rett til å få uten hinder av taushetsplikten. Det må også presist angis hvem disse opplysningene kan kreves fra. Departementet har etter høringen laget et nytt forslag hvor disse hensynene er søkt ivaretatt, særlig knyttet til en mer avgrenset og presis utforming av bestemmelsen. Komiteen vil som departementet understreke at personvernet anses som en viktig verdi i vårt samfunn, og at ethvert unntak fra taushetsplikt innebærer et inngrep i personvernet. Komiteen viser til høringsuttalelsen fra KY som understreker viktigheten av tillit mellom brukere og tjenesteapparatet, samtidig som det kan være til gunst for den innsatte at kriminalomsorgen har kjennskap til forhold som dagens taushetsplikt hindrer innsyn i. Komiteen vil peke på at forslaget vil bidra til å ivareta hensynet

til innsattes barn og øvrige familie, og ser dette som en viktig forutsetning for å kunne bidra til en kriminalitetsfri tilværelse etter endt soning. Komiteen mener det nye forslaget ivaretar og balanserer de ulike hensyn på en god måte og støtter det fremlagte forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at taushetsplikten er et grunnleggende rettssikkerhetsprinsipp. Det er viktig at vi har klare retningslinjer for når unntak kan gis, slik at dette også er forutberegnelig for den enkelte som i tillit gir opplysninger. Som rettssikkerhetsgaranti vil taushetsplikten aldri være sterkere enn den bestemmelsen som setter lavest terskel for å gi innsyn. Flertallet understreker at det skal søkes å gi samtykke og samarbeid om opplysninger på forhånd og viser til at dette i praksis vil virke som et varsel til den enkelte om at opplysninger vil bli innhentet. Flertallet forutsetter derfor at samtykke vil bli forsøkt innhentet for hvert nytt krav om opplysninger som blir fremsatt.

Flertallet viser videre til at det for hvert tilfelle skal foretas en konkret interesseavveining hvor hensyn til de interesser som taler for utgivelse av informasjon veies opp mot hensynet til personvernet.

Flertallet ser videre viktigheten av at disse reglene etterleves som forutsatt og foreslår derfor at det foretas en evaluering av praksisen når reglene har fått virket en tid.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Høyre følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på en egnet måte om å komme tilbake til Stortinget med en evaluering av praksisen for utlevering av taushetsbelagte opplysninger til kriminalomsorgen."

7. BRUK AV RADIOLOGISK UNDERSØKELSE

Sammendrag

Etter straffegjennomføringsloven kan kriminalomsorgen beslutte at det skal foretas kroppslige undersøkelser eller andre tiltak for å få bringe det ulovlige stoffet frem. Bestemmelsen har vært tolket slik at den også gir hjemmel for røntgenundersøkelse, selv om tiltaket strengt tatt ikke er egnet til å bringe stoffet frem. Vilåret for å beslutte røntgenundersøkelse oppfattes som unødig strengt. Det har i praksis vist seg vanskelig å dokumentere at mistanken mot innsatte er "overveiende sannsynlig".

Det hender at domfelte i kroppen skjuler narkotika eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig

foreskrevet. Risikoen for at innpakningen skal revne kan være stor med de alvorlige konsekvenser dette kan få for domfelte. Bruk av radiologisk undersøkelse vil etter departementets syn være både en sikrere og mer human metode for å fastslå om domfelte skjuler ulovlige stoffer i kroppen enn for eksempel spesialtoalett. Vilårene for å ta i bruk slike undersøkelser i dag er svært strenge. Departementet foreslår derfor en tilføyelse i straffegjennomføringsloven slik at kriminalomsorgen kan benytte radiologisk undersøkelse for å påvise stoffet. Henvisning til slik undersøkelse besluttes av lege som vurderer om bruken av stråling er berettiget.

Komiteens merknader

Komiteen vil understreke at rusproblemer og narkotikabruk er et stort problem for kriminalomsorgen. Departementet viser i proposisjonen til at domfelte ofte skjuler narkotika eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet i kroppen ved starten av soning eller etter permisjoner og prøveløslatelser. Risikoen for at innpakningen skal revne kan være stor med de alvorlige konsekvenser dette kan få for domfelte. Bruk av radiologisk undersøkelse vil etter departementets syn være både en sikrere og mer human metode for å fastslå om domfelte skjuler ulovlige stoffer i kroppen enn for eksempel spesialtoalett. Vilårene for å ta i bruk slike undersøkelser i dag er svært strenge. Departementet foreslår derfor en tilføyelse i straffegjennomføringsloven § 29 annet ledd slik at kriminalomsorgen kan benytte radiologisk undersøkelse for å påvise stoffet. Henvisning til slik undersøkelse besluttes av lege som vurderer om bruken av stråling er berettiget, jf. strålevernloven § 13. Komiteen er opptatt av å motvirke narkotikamisbruk i norske fengsler, og understreker viktigheten av at kriminalomsorgen får flere virkemidler for å fortsette den viktige innsatsen som gjøres for å redusere narkotikamisbruk i norske fengsler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, vil anmerke at gjeldende vilkår for kroppslige undersøkelser (inkludert røntgenundersøkelse) som ledd i å avdekke ulovlige stoffer i kroppens hulrom, betinger at det vurderes som "overveiende sannsynlig" at den innsatte har skjult ulovlige stoffer i kroppen, mens det i lovforslaget er tilstrekkelig at det er "sannsynlig" at ulovlige stoffer er skjult for at kroppslige undersøkelser skal kunne foretas.

Flertallet støtter departementets forslag til lovendring der sannsynlighetskravet er det samme uavhengig av hvorvidt de kjemiske stoffene som er inntatt antas å være lovlige eller ulovlige. Flertallet vil påpeke at en røntgenundersøkelse i noen til-

feller er å anse som mer skånsom enn en fysisk undersøkelse av kroppens hulrom, forutsatt at selve strålebelastningen ved røntgenundersøkelsen underlegges faglige vurderinger i forkant.

Flertallet har merket seg at en del organisasjoner, inkludert Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO), er skeptisk til, eller går imot forslaget, og at FOs skepsis særlig knytter seg til eventuelle helsemessige konsekvenser av hyppig røntgenbruk.

Flertallet vil vektlegge at departementet har tatt hensyn til faglige innspill fra Statens strålevern, og vil påpeke at de nevnte undersøkelser også kan være tjenlig for den innsatte som ledd i å hindre helseskader av de stoffene som det foreligger mistanke om at den innsatte har inntatt.

Med utgangspunkt i at det skal foreligge en faglig vurdering av strålefare for røntgenundersøkelse finner sted, deler flertallet Datatilsynets synspunkt i den skriftlige høringsrunden der de uttaler at

"bruk av røntgenundersøkelser ikke etablerer et større inngrep i den enkeltes personvern enn hva det å bli plassert på et enerom med spesialtoalett kan medføre."

8. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Sammendrag

Forslagene i proposisjonen vil totalt sett ikke gi vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser. De foreslåtte endringene anses ikke å stride mot Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).

Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader.

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremlegge lovforslag som sikrer at fornærmede også varsles ved permisjoner, frigang og utskrivelse av dem som etter straffettslige regler er dømt til overføring til tvungen psykisk behandling.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om fornærmede bør gis en uttalerett i forbindelse med permisjoner eller frigang.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen på en egnet måte om å komme tilbake til Stortinget med en evaluering av praksisen for utlevering av taushetsbelagte opplysninger til kriminalomsorgen.

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.)

I

I straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres følgende endringer:

§ 7 bokstav i) skal lyde:

Taushetsplikt er ikke til hinder for at kriminalomsorgen gir opplysninger som nevnt i § 16 sjette ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 syvende og åttende ledd og straffeloven § 39 g femte ledd, til den fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte.

Ny § 7a skal lyde:

Før det gis opplysninger som nevnt i annet ledd, skal det søkes å oppnå medvirkning eller samtykke fra den opplysningene direkte gjelder.

Uten hinder av taushetsplikten har kriminalomsorgen rett til å innhente fra:

- a) Folkeregisteret; opplysninger om innsattes navn, fødselsnummer, fødested, bopel og statsborgerskap.
- b) Tilsatte i barnevernet og sosialtjenesten; opplysninger om innsattes barne- og familieforhold som er nødvendige for å ivareta hensynet til barnet og den øvrige familien under straffegjennomføring, ved permisjon, ved løslatelse og ved overføring til andre gjennomføringsformer enn fengsel med høyt sikkerhetsnivå.
- c) Helsepersonell i helsetjenesten; opplysninger som nevnt i bokstav b, samt opplysninger som er strengt nødvendige for å avverge fare for liv og helse for den innsatte selv, andre innsatte og tilsatte.

Opplysningene skal gis uten ugrunnet opphold. Regiondirektøren avgjør hvem som har myndighet til å innhente og motta opplysninger som er nevnt ovenfor.

§ 8 første ledd skal lyde:

For å bli tilsatt i kriminalomsorgen kan det settes spesielle krav til utdanningen. Det må ikke være noe å utsette på vandelen til tilsatte i kriminalomsorgen eller til arbeidstakere som utfører arbeid der som ledd i forvaltningssamarbeidet. For å kontrollere om vandelskravet er oppfylt, skal kriminalomsorgen kreve fremlagt uttømmende politiattest. Uttømmende politiattest kan også kreves fremlagt for andre som utfører arbeid for kriminalomsorgen. Ved vurderingen av om personer som nevnt i forrige punktum kan utføre arbeid for kriminalomsorgen, skal det blant annet tas hensyn til vedkommendes tilknytning til kriminalomsorgen, hvilke oppgaver som utføres og omfanget og varigheten av disse, og dessuten hvem vedkommende har kontakt med ved utføringen av oppgavene.

Nåværende § 8 tredje punktum blir nytt annet ledd.

§ 14 nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

Domfelte som gjennomfører forvaring eller strafferettslig særreaksjon i fengsel, kan overføres til avdeling tilrettelagt for innsatte med særlige behov, jf. § 10 annet ledd, selv om vilkårene i første ledd bokstavene a) til e) ikke er oppfylt. Overføringen må være nødvendig for å forebygge brudd på ro, orden og sikkerhet eller for å ivareta domfeltes særlige behov.

Domfelte kan midlertidig overføres til annet fengsel i forbindelse med rettsmøte. I særlige unntakstilfeller kan overføring i forbindelse med rettsmøte også skje fra fengsel til politiarrest. Oppholdet i politiarrest skal være så kort som mulig.

Nåværende fjerde og femte ledd blir nye sjette og syvende ledd.

§ 16 femte ledd tredje punktum og nytt sjette ledd skal lyde:

Ved brudd på vilkår eller forutsetninger, eller dersom det er sannsynlig at domfelte har begått eller vil begå straffbar handling eller unndra seg gjennomføringen, gjelder bestemmelsene om tilbakeføring til fengsel i § 14 sjette og sjuende ledd.

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for gjennomføring av straff utenfor fengsel, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller etterlatte på forhånd. Varselet skal også omfatte informasjon om vilkår som er satt med hjemmel i § 16 tredje ledd bokstav d) og e), hvis disse vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

§ 20 nytt annet ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for frigangen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på forhånd.

§ 29 annet ledd skal lyde:

Dersom det er sannsynlig at domfelte i kroppen skjuler rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet, kan kriminalomsorgen beslutte at domfelte skal settes i enerom med spesialtoalett. Uttalelse fra lege skal innhentes og tas i betraktning ved vurderingen av om tiltaket skal settes i verk. Under oppholdet skal domfelte ha jevnlig tilsyn av helsepersonell. Dersom det er sannsynlig at domfelte i kroppen skjuler stoffer som ikke er lovlig foreskrevet, kan kriminalomsorgen også benytte radiologisk undersøkelse for å påvise stoffet. Henvisning til slik undersøkelse besluttes av lege som vurderer om bruken av stråling er berettiget, jf. strålevernloven § 13.

§ 30 syvende ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen kan etter nærmere bestemmelser gi innsatte tillatelse til elektronisk kommunikasjon med tekst, lyd og bilde dersom sikkerhetsmessige grunner eller hensynet til en forsvarlig ressursforvaltning ikke taler mot det. Bestemmelsene i annet til sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 36 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Varselet skal også omfatte informasjon om vilkår som er satt med hjemmel i § 36 annet ledd bokstav f) og g), hvis disse vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

§ 40 nytt siste ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til at domfelte unndrar seg gjennomføringen av fengselsstraff, forvaring eller strafferettslige særreaksjoner, skal kriminalomsorgen så snart som mulig varsle fornærmede eller dennes etterlatte om unndragelsen.

§ 42 syvende ledd nytt annet punktum og nytt åttende ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for løslatelse, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller etterlatte på forhånd. Varsel kan også gis dersom den løslatte endrer bosted i løpet av prøvetiden, og det er av betydning for fornærmede eller dennes etterlatte å få kjennskap til endringen.

Varsel etter denne paragrafen skal også omfatte informasjon om vilkår som er satt med hjemmel i § 43 annet ledd bokstav d) og e), hvis disse vilkårene direkte gjelder fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.

§ 47 annet ledd skal lyde:

Varetektsinnsatte kan overføres til et annet fengsel eller til politiarrest etter § 14. Overføring til et annet fengsel kan også skje når det anses påkrevd av etterforskningsmessige hensyn. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende så langt det passer.

II

I Alminnelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 39 g nytt femte ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for prøveløslatelsen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på for-

hånd. Varselet skal også omfatte vilkår fastsatt med hjemmel i lov eller forskrift, når vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

Nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd.

III

I lov om straff 20. mai 2005 nr. 28 (straffeloven) gjøres følgende endring:

§ 45 nytt sjette ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for prøveløslatelsen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på forhånd. Varselet skal også omfatte vilkår fastsatt med hjemmel i lov eller forskrift, når vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

IV

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i verk til ulik tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 20. februar 2007

Anne Marit Bjørnflaten

leder og ordfører